

Muistio Verkkosäätöfoorumi 1/2018

Aika Torstai 24.5.2018 klo 13:00-16:00

Paikka Finlandia Park Hotel, Helsinki

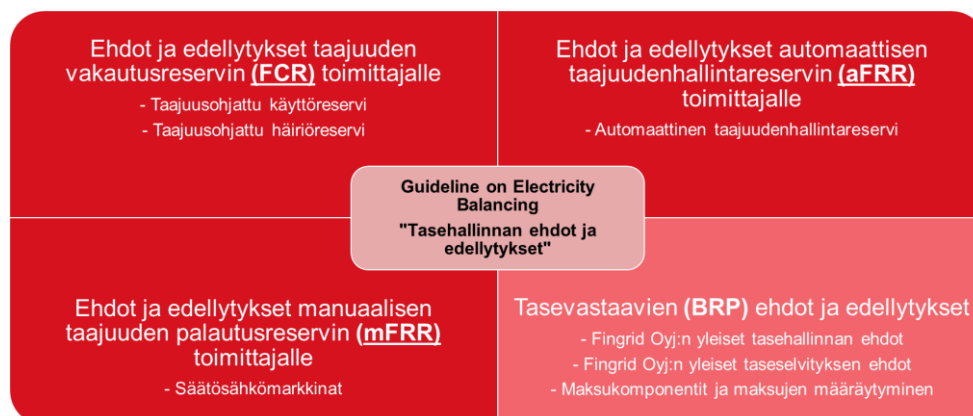
1 Tilaisuuden avaus

Ritva Hirvonen avasi tilaisuuden ja totesi, että tilaisuudessa on käytössä etäosallistumismahdollisuus.

2 Tasehallinnan ehdot reservitoimittajille

Anders Lundberg kertoi 18.12.2018 voimaan tulleiden tasehallinnan suuntaviivojen (*Guideline on Electricity Balancing, GL EB*) mukaisista tasehallinnan ehdoista.

Tasehallinnan ehdot koskevat sekä tasevastaavia että reservitoimittajia. Oheinen kuva havainnollistaa niiden sovellusaluetta.



Tasevastaavien ehtoihin ei alkuvaiheessa ole tulossa muutoksia. Jatkossa kansallisia ehtoja voidaan joutua muuttamaan, jos ne ovat ristiriidassa tasehallinnan suuntaviivojen eurooppalaisten ja alueellisten menetelmien kanssa.

Reservitoimittajien ehtoihin ehdotettuja muutoksia ovat mm:

- Reaaliaikatiedon lähetys sykli taajuusohjatuissa reserveissa ja säättö sähkömarkkinoilla muuttuu kolmesta minuutista yhteen minuuttiin 14.3.2019 jälkeen.
- Reservitoimittaja voi päivittää taajuusohjattujen reservien tuntimarkkinoilla hyväksytyt tarjouksen tasetietoja (tasevastaava ja tase) kaksi tuntia ennen toimitusjakson alkua asti.
- Säättökapasiteettimarkkinoiden sääntöihin ehdotetaan laajamittaista uudistusta, ehtoihin on sisällytetty lisäksi mahdollisuus myös pidempiaikaisiin säättökapasiteettisopimuksiin.

- Ehtojen rikkomisesta voi seurata reservitoimittajan tilapäinen reservimarkkinoilta poissulkeminen.
- Teknisistä vaatimuksista ja säätökoeprosessista tehdään erilliset dokumentit (SO GL mukaiset), jotka julkaistaan Fingridin kotisivuilla 14.9.2018 mennessä.
- Tarkemmat tarjouksen jättö- ja tiedonvaihto-ohjeet kerätään erilliseksi ohjeistukseksi.
- Reservien sopimusrakenne tulee jatkossa muuttumaan.

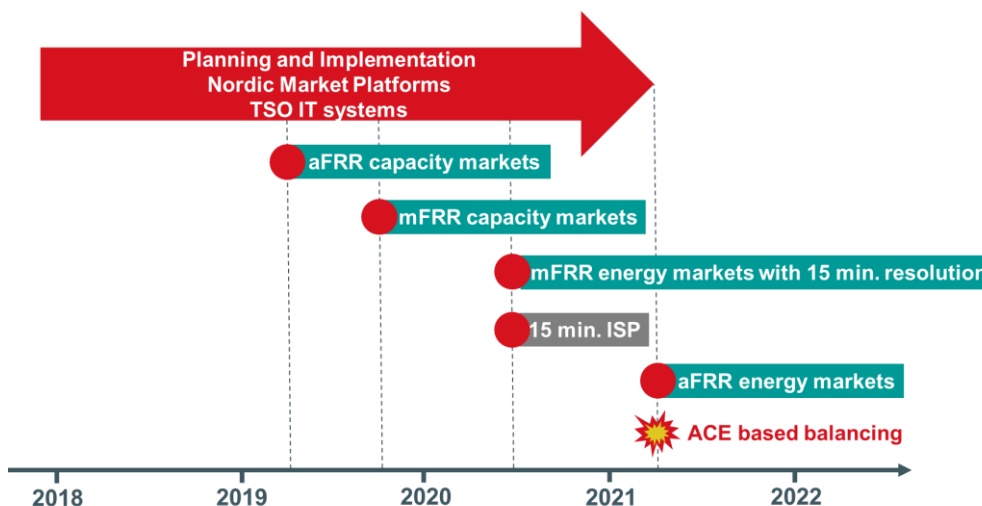
Tällä hetkellä Pohjoismaissa säätösähkömarkkinat ovat yhtenäiset, mutta reservien hankinta on kansallinen asia. Jatkossa myös reservejä hankitaan pohjoismaisilta ja eurooppalaisilta markkinoilta.

3 Pohjoismaisen tasehallinnan roadmap

Anders Lundberg kertoi pohjoismaisen tasehallinnan roadmapista. Nykyisin Pohjoismaissa säädetään taajuutta, jatkossa tasevirhettä. Tavoitteena on parempi taajuuden laatu Pohjoismaisessa sähköjärjestelmässä. Markkinoiden näkökulmasta uudessa mallissa lopputuleman pitäisi olla likimain sama kuin nykymallilla, jos markkinat toimivat tehokkaasti.

Roadmapissa sovittuja askelmerkkejä ovat:

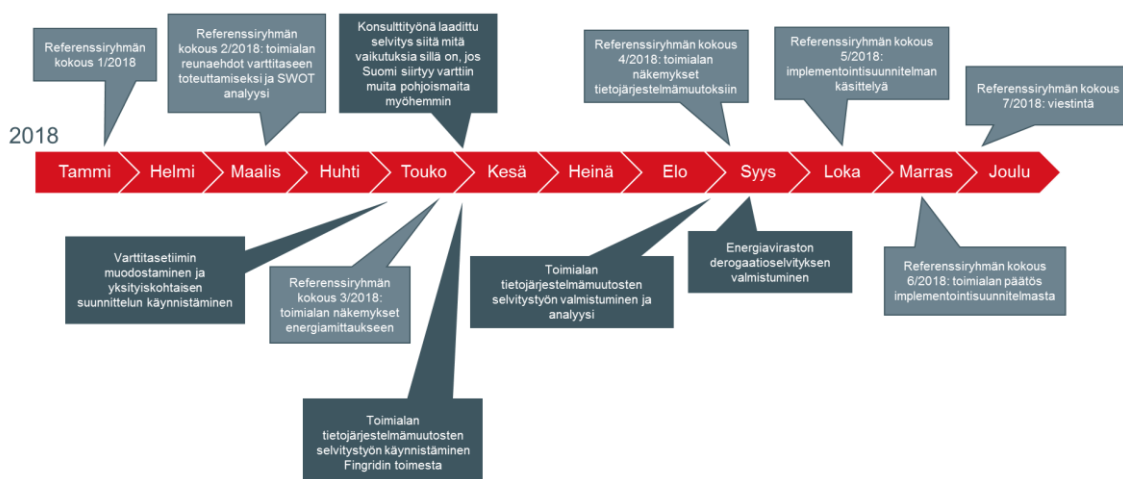
- 1) aFRR-kapasiteettimarkkinoiden käyttöönotto ja aFRR-hankintatuntien lisääminen kesällä 2019
- 2) mFRR-kapasiteettimarkkinoiden käyttöönotto syksyllä 2019
- 3) mFRR-energiamarkkinoilla 15 minuutin tuotteiden ja taseselvityksen käyttöönotto kesällä 2020
- 4) aFRR-energiamarkkinoiden käyttöönotto, ACE malliin siirtyminen ja aFRR-hankintavolyymien lisääminen alkuvuonna 2021



4 15 minuutin taseselvitysjakso

Maria Joki-Pesola kertoi vuoden 2018 alussa käynnistyneen varttitasehankkeen kuulumisia. Hanke liittyy 18.12.2017 voimaan tulleen eurooppalaisen tasehallinnan suuntaviivan edellyttämään 15 minuutin taseselvitysjakson käyttöönottoon kolmen vuoden kuluessa voimaantulosta. Pohjoismaisten kantaverkkooyhtiöiden tavoitteena on yhtäaikainen siirtyminen 2020 kesällä. Fingridin näkökulmasta yhtäaikainen siirtyminen erityisesti Ruotsin kanssa on erittäin tärkeää.

Varttitasehankkeelle on perustettu toimialan edustajista koottu referenssiryhmä sekä pienempi varttitasetiimi. Jälkimmäinen valmistee hankkeen toteutus suunnitelman hyväksyttäväksi referenssiryhmälle. Alustava aikataulusuunnitelma hankkeen toteutukselle on esitetty alla olevassa kuvassa.



Tasehallinnan suuntaviiva antaa mahdollisuuden hakea poikkeusta (derogaatiota) 15 minuutin taseselvitysjakson käyttöönotolle kolmen vuoden määräajassa. Derogaatiota voivat hakea kantaverkkooyhtiöt tai viranomaiset. Energiavirastolla on parhaillaan selvitys menossa asiasta. Muissa Pohjoismaissa viranomaiset eivät Fingridin tietojen mukaan ole hakemassa derogaatiota. Pohjoismaiset kantaverkkooyhtiöt eivät aio hakea derogaatiota.

5 Taseselvityksen eurooppalainen harmonisointi

Eveliina Seppälä kertoi taseselvityksen periaatteiden eurooppalaisesta harmonisoinnista. Vaatimus harmonisoinnista tulee tasehallinnan suuntaviivasta. Harmonisointi ei tarkoita yhteistä eurooppalaista taseselvitystä.

Eurooppalaiset kantaverkonhaltijat valmistelevat yhdessä ehdotuksen. Ehdotus on toimitettava viranomaisille hyväksyttäväksi 18.12.2018 mennessä. Edotuksesta kuullaan sidosryhmiä ennen sen toimittamista hyväksyttäväksi. Viranomaishyväksynnän jälkeen kantaverkonhaltijoilla on 18 kuukautta implementoida ehdotuksen mukaiset periaatteet.

Suomessa taseselvityksen periaatteiden harmonisointi tarkoittaa siirtymistä yhden hinnan ja yhden taseen malliin. Kansallisen viranomaisen päätöksellä joissain tilanteissa voi

tosin edelleen olla mahdollista soveltaa kaksihintajärjestelmää. Muutoksia voi tulla myös tasesähkön hintojen määräytymisperiaatteisiin. Eurooppalaisilla markkinapaikoilla säätösähkölle muodostuu jatkossa kaksi referenssihintaa (automaattisesti säätyvän aFRR-tuotteen säätöenerгияhinta ja manuaalisten mFRR-tuotteiden säätöenerгияhinta) ja kantaverkonhaltijoiden on tehtävä ehdotus siitä, mitkä ovat tasesähkön hinnan pääkomponentit. Lisäksi on määriteltävä referenssihinnan määräytyminen tilanteissa, joissa säätöjä ei ole tehty. Nykyisin Suomessa tasesähkön referenssihintana käytetään näissä tilanteissa vuorokausimarkkinoiden aluehintaa.

6 Siirtokapasiteettien laskentamenetelmän tilannepäivitys, Ritva Hirvonen

Ritva Hirvonen piti tilannekatsauksen siirtokapasiteetin laskentamenetelmän kehittämisestä. Viranomaisten muutospynnön mukaisesti Pohjoismaiset kantaverkonhaltijat ovat muokanneet ehdotusta kuvaamalla laskentaprosessia tarkemmin. Lisäksi viranomaiset edellyttivät muutospynnössään laskentaprosessin läpinäkyvyyden lisäämistä ja vähintään 12 kuukauden mittaisia rinnakkaisajoja.

Suurimpia haasteita flow-based –menetelmän kehittämisessä ovat laadukkaiden verkkomallien puute sekä vuorokausimarkkinoiden laskenta-algoritmin suorituskyky. Aikaisintaan flow-based –menetelmä voisi tulla käyttöön vuonna 2021.

7 Sähköverkon hätätilan ja käytönpalautuksen verkkosääntö

Antti-Juhani Nikkilä kertoi merkittävien osapuolten nimeämisestä 18.12.2017 voimaan tulleen sähköverkon hätätilan ja käytönpalautuksen verkkosäännön nojalla. Satu Viljainen kertoi poikkeustilanteiden käsittelystä markkinoiden näkökulmasta.

Verkkosäännön mukaan Fingridin on nimettävä varautumissuunnitelman ja käytönpalautussuunnitelman mukaiset merkittävät osapuolet sekä määriteltävä, millaisia vaatimuksia osapuolille voi syntyä. Nimeämisehdotus on toimitettava Energiavirastolle hyväksyttäväksi viimeistään 18.12.2018. Ennen ehdotuksen toimittamista siitä kuullaan sidosryhmiä.

Verkkosääntö antaa mahdollisuuden tiettyjen markkinatoimintojen keskeyttämiseen sähköverkon hätätilan, suurhäiriön tai palautustilan aikana. Keskeytykset voivat koskea mm. siirtokapasiteettien antamista markkinoiden käyttöön tai säätötarjousten jättämistä. Tasehallinnan ehdoissa ja edellytyksissä on määriteltävä mahdollisissa keskeytystilanteissa sovellettavat taseselvityksen periaatteet. Markkinavaikutuksia koskevasta ehdotuksesta järjestetään julkinen kuuleminen syksyllä 2018. Ehdotus on toimitettava viranomaiselle hyväksyttäväksi viimeistään 18.12.2018.

8 Sähkön siirtoverkon käytön suuntaviivojen vaikutukset tiedonvaihtoon

Antti-Juhani Nikkilä kertoi sähköjärjestelmän käyttötoiminnan suuntaviivojen mukaisesta tiedonvaihdosta. Tavoitteena harmonisoida tiedonvaihtoa EU:n tasolla.

Sähköverkon käyttötoiminnan suuntaviivat mahdollistavat nykyistä laajempien tietojen keruun kantaverkonhaltijoiden toimesta. Fingridin lähtökohtana tiedonvaihdon kehittämisessä on tarveperusteisuus. Tietoja on tarkoitus kerätä siinä laajuudessa kuin se on kantaverkonhaltijan toiminnan kannalta tarpeellista. Nykyisiä tiedonvaihdon

toimintamalleja kehitetään siten, että uudet vaatimukset toteutuvat mahdollisimman pienin muutoksin.

Suurin muutos tiedonvaihdossa tulee olemaan reaaliaikaisen tiedon päivitysvaatimus, joka tulee muuttumaan nykyisestä 3 minuutista 1 minuuttiin.

Tiedonvaihdon uudet vaatimukset implementoidaan maaliskuuhun 2019 mennessä.

9 Muut asiat

Verkkosääntöfoorumin seuraava tapaaminen järjestetään 9.10.2018.